

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/97/2024
Identifikačné číslo spisu:	8118216486
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8118216486.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu JUDr. Martina Vladika a Mgr. Petra Melichera v spore žalobcov: 1/ E. O., narodený XX. D. XXXX, E., A. XXXX/XX, 2/ I. O., narodená XX. I. XXXX, E., A. XXXX/XX, obaja zastúpení: AK MAZANEC, s. r. o., Prešov, Metodova 3331/12, IČO: 53 494 920, proti žalovanému: Š. Č., narodený XX. N. XXXX, L., Č. N. XXXX/XX, zastúpenému: JUDr. Andrej Gara, advokát, Bratislava, Štefánikova 14, IČO: 30 850 436, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9C/51/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. januára 2024 sp. zn. 16Co/4/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom určil, že vlastníckmi nehnuteľnosťami zapísaných na LV č. XXXX, k. ú. E., okres Prešov, obec E., a to parcely C KN č. XXXX/X, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie o výmere 105 m², parcely C KN č. XXXX/X, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie o výmere 267 m², parcely C KN č. XXXX, druh pozemku: záhrada o výmere 281 m², stavby - rodinný dom súp. číslo XXXX, postavené na parcele C KN č. XXXX/X sú (je) žalobcovia ako bezpodieloví spoluvlastníci v rozsahu 7/8 v pomere k celku, žalobkyňa I. O. v podiele 1/8 v pomere k celku. Druhým výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu I. inštancie o výške týchto trov.

2. Na základe odvolania žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej aj odvolací súd) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že v danom prípade predmetom sporu je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali, aby súd určil, že vlastníckmi nehnuteľnosťami na LV č. XXXX, k.ú. E. v podiele 7/8 k celku sú žalobcovia v BSM a v podiele 1/8 k celku vo výlučnom

vlastníctve žalobkyne 2/ I. O.. Žalobcovia predmetné nehnuteľností kúpnu zmluvou zo dňa 15. júna 2011 previedli na žalovaného z dôvodu, že na základe ústnej zmluvy sa žalobcovia dohodli so žalovaným, v tom čase priateľom ich dcéry I., že zaobstará pre ich syna D. O. exekúciu tak, aby bola potrebná suma vyplatená a exekúcia úspešne ukončená. Žalobcovia sa so žalovaným dohodli ústne, že ich nehnuteľností dočasne prevedú na žalovaného a následne po skončení exekučného konania, žalovaný tieto nehnuteľností prevedie na nich späť alebo prípadne na ich dcéru I., pričom ohľadne nákladov na zaobstaranie záležitostí sa so žalovaným vyrovnajú. Kúpna cena bola v zmluve dohodnutá vo výške 250.000 eur, ktorá im nikdy nebola vyplatená a nikdy nemali vôľu nehnuteľnosti skutočne na žalovaného previesť. Po celý čas sa k predmetným nehnuteľnostiam správali ako k svojim, bývali v nich, zabezpečovali údržbu, úpravy. Žalobcovia mali za to, že žalovaný, ktorý nezaplatil kúpnu cenu, nemal záujem uzavrieť kúpnu zmluvu. V súlade s uvedenou dohodou dal žalovaný podpísať synovi žalobcov, D. O.i plnomocenstvo na zastupovanie v exekučnom konaní. Tvrdia, že žalovaný v exekučnom konaní vedenom JUDr. Filipom Exnerom konal, na tieto činnosti mu žalobcovia poskytovali finančné prostriedky, ktoré boli poskytované bezhotovostne, alebo vkladmi hotovosti na účet. O odovzdaní hotovosti priamo do rúk žalovaného dokladmi o prijatí žalobcovia nedisponujú, a to aj napriek tomu, že žalovanému bol odovzdávaný väčší obnos peňazí.

2.2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním dospel k záveru o tom, že medzi žalobcami a žalovaným bola uzatvorená príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka, na zaobstaranie exekúcie syna žalobcov, s ktorou bol D. O.Š. uzrozmeneý a čomu zodpovedá ním udelené plnomocenstvo žalovanému ako aj žalovaného činnosť. Žalovaný v podanom odvolaní namietal neplatnosť príkaznej zmluvy podľa § 37 Občianskeho zákonníka, nakoľko nezodpovedala vôli žalovaného a naviac malo ísť o zmluvu v prospech tretej osoby § 50 Občianskeho zákonníka.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že medzi žalobcami a žalovaným bola uzatvorená príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka, o čom svedčí aj časová súvislosť. JUDr. Filip Exner bol poverený na vykonanie exekúcie na základe uznesenia Okresného súdu Zlín pod č.k. 13EXE/949/2011-9 dňa 22. apríla 2011, ktorým bol nariadený výkon exekučného titulu rozsudku Okresného súdu v Zlíne zo dňa 17. januára 2011, č.k. 6C/60/2010-50 k uspokojeniu pohľadávky B. G. L. v časti 1.550.000 Kč s príslušenstvom proti povinnému D. O.. Niekedy v máji požiadal D. O. žalobcov o finančnú pomoc vo veci jeho exekúcie. Žalobcovia žiadali žalovaného o pomoc v exekúcii ich syna, nakoľko sa prezentoval, že má s takýmito vecami skúsenosti a vie v tom pomôcť. D. O. udelil plnú moc žalovanému dňa 2. júna 2011. Tieto tvrdenia žalobcov majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Námietky žalovaného v konaní, že plná moc slúžila len pre ochranu svojich záujmov je právne irelevantná. Žalovaný nevysvetlil a nepreukázal ako chcel prostredníctvom plnej moci udelenej vo veci exekúcie D. O., vedenej súdnym exekútorom v Českej republike ochrániť svoj majetok.

2.4. Odvolací súd mal za nesporné a preukázané aj výsluchom svedka D.. J., že žalovaný konal v exekúcii D. O.. (č.l. 451 spisu) D.. J. uviedol, že žalovaného mu predstavil D. O., ako svojho veriteľa, a v exekúcii má brať ohľad na jeho záujmy, ktorý je schopný túto exekúciu zastaviť a D. O. dostať teoreticky do insolvenencie. Počas jednania bolo nadnesené a následne aj týmto spôsobom zrealizované, že žalovaný odkúpi nehnuteľnosť povinného priamym predajom so súhlasom oprávneného, čo sa aj v konečnom dôsledku stalo. Žalovaný odkúpil dom vo J. a následne ho predal G. O. do jej výlučného vlastníctva za sumu 1.900.000 CZK.

2.5. D.. J. okrem iného na pojednávaní dňa 19. októbra 2020 na otázku súdu, či pán Č. bol u neho ako splnomocnenec D. O. alebo ako veriteľ D. O., odpovedal cit.: „Pro mně bylo podstatné, že je věřitel, ale zejména kupující. To bylo z mého pohledu to podstatné, protože on byl ta osoba, která dávala peníze, která do toho sypala peníze, takže pro mně byl kupující a to bylo jako z mého pohledu tehdy nejdůležitější role“. Na otázku súdu, či pán Č. zaobstarával exekúciu pre pána O., či robil nejaké úkony v jeho prospech v danej exekúcii, odpovedal „Není mi o tom nic známo pokud nevezmeme v jeho prospěch právě tu výplatu těch peněz v podstatě které byly poskytnutý. To bylo v prospěch pána O. určitě.“ Námietky žalovaného, že neexistuje žiaden záznam o nahliadnutí do exekučného spisu je bez právneho významu. Žalovaný nepotreboval oficiálne nahliadať do exekučného spisu, aby „ochránil svoj majetok“, nakoľko mal priame informácie od povinného, oprávneného, právneho zástupcu D.. J. ako aj samotného súdneho exekútora JUDr. Exnera. Skutočnosť, že v exekučnom spise neexistuje oficiálny záznam o nahliadaní do exekučného spisu, neznamená, že sa tak nestalo. Rokovania na úrovni povinný - oprávnený - súdny exekútor - D.. J. a žalovaný a následné realizované úkony neprebíhali bez znalosti

veci.

2.6. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení rozsudku v bode 9.10. podľa ktorého, žalovaný vmanévroval negatívnym opisom situácie ich syna do takej pozície, že títo mu boli ochotní podpísať hocikaký dokument. Súd tento záver spája s tým, že verí tomu, že dokument, ktorý predložili žalobcovia na pojednávaní konanom dňa 19.10.2020 na č. l. 475 spisu s poznámkou „doniesla I. november 2011“, je pravdivý a skutočne vypracovaný žalovaným, aj keď tam jeho podpis chýba, čo je znova len výsledkom jeho sofistického postupu ako sa obohatiť na úkor žalobcov a ich syna D. spôsobom ťažko dokázateľným. V tomto dokumente sa uvádza, že: „V stave v akom bol prípad prevzatý, je hotový zázrak, čo doteraz žalovaný dokázal. Pre právnu kanceláriu by prevzatie tohto prípadu bola špinavá robota, do ktorej sa nikomu nechce a ak, tak s vysokou zálohou a bez záruky výsledku.“ Ďalej v tejto listine je rozobratý postup akoby exekúcia prebiehala bez zásahu žalovaného a ako prebieha po jeho zásahu. Okrem iného, nebyť zásahu žalovaného, uskutočnila by sa dražba domu a ostatného majetku D. O. a jeho vypratanie z domu. Všetko by hradil D. O. ako povinný a trovy súdnej exekúcie by boli značné. Zároveň v časti „Prísľuby“ sú uvedené D. O. pripisované tvrdenia, ktoré neboli splnené, a ktoré ho mali vykresliť pred žalobcami ako jeho rodičmi v zlom svetle a utvrdiť ich v tom, že žalovaný je ich jedinou záchranou. To prečo súd verí, že ide o dokument vypracovaný žalovaným ako súčasť jeho stratégie, je uvedenie nasledujúcej vety: D. - I. trápne jednanie. Uvedené tvrdenie usvedčuje žalovaného z toho, že v exekúcii D. O. zohrával dôležitú úlohu a že tento dokument napísal on, pretože bol to práve žalovaný, ktorý sa s pánom I. stretol v lete 2011 za účelom, aby boli získané pozemky v okolí domu O. vo J., samozrejme bez finančnej ujmy žalovaného, a teda tak, že túto kúpu mal financovať pán I., ktorý to odmietol. Keďže stratégia žalovaného kúpiť okolité pozemky za účelom sťaženia prístupu k domu sa mu nepozdávala a odmietol ju, práve toto odmietnutie je podľa súdu príčinou poznámky o trápnom jednaní. Žalovaným navrhované odkúpenie okolitých pozemkov za účelom sťaženia prístupu k nemu síce protizákonné nie je, svedčí však o morálnom nastavení žalovaného a potvrdzuje tvrdenia žalobcov, že žalovaný prezentoval, že v obdobných veciach vie chodiť.

2.7. Odvolací súd ďalej konštatoval, že podstatou príkazu vo všeobecnosti je záväzok príkazníka, že pre príkazcu, či už obstará vec, alebo vykoná inú činnosť. Záväzkovým právnym vzťahom, jeho podstatou je uloženie príkazu a jeho vykonanie. Podstatou príkazu je faktická alebo právna činnosť príkazníka v prospech a na riziko príkazcu, pričom príkazník vystupuje ako priamy alebo nepriamy zástupca príkazcu pri výkone jeho povinnosti z príkazu. Vzťah medzi príkazcom ako mandantom a príkazníkom ako mandatórom vo forme zmluvy upravuje ich vnútorný vzťah v zmysle vzájomných práv a povinností. Naplnenie záväzku príkazníka obstarat' pre príkazcu vec, resp. vykonať činnosť v jeho mene, je však podmienené existenciou plnomocenstva.

2.8. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie dospel odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie k záveru, že žalobcovia so žalovaným uzatvorili príkaznú zmluvu na obstaranie veci - vybavenie exekúcie v prospech tretej osoby, syna žalobcov, D. O. (§ 50 Občianskeho zákonníka). Žalovaný namietal v odvolaní, že príkazná zmluva, je neplatný právny úkon pre nedostatok vôle na strane žalovaného, avšak toto svoje tvrdenie o absencii vôle byť činný v exekúcii D. O. v konaní nepreukázal. Práve naopak, bolo preukázané, že žalovaný konal v exekúcii syna žalobcov. Žalovaný v podanom odvolaní namietal, že ak mala byť príkazná zmluva v prospech tretej osoby, bolo potrebné prejaviť súhlas tretej osoby, a tento v konaní nebol preukázaný. K tomu odvolací súd poukázal na ust. § 50 Občianskeho zákonníka, z ktorého nevyplýva, že prejaviť súhlas musí tretia osoba len písomne. Takýto prejav vôle je akceptovaný aj konkludentne. Za takýto súhlas tretej osoby, D. O., možno považovať aj plnomocenstvo, ktoré udelil D. O. žalovanému a následne ďalšie konanie D. O., keď žalovaného predstavil D. J. a súdному exekútorovi JUDr. Exnerovi ako svojho veriteľa.

2.9. K odvolacej námietke žalovaného k platnosti kúpnej zmluvy bolo potrebné uviesť, že v konaní bolo preukázané, že kúpna zmluva je simulovaným právnym úkonom.

3. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. októbra 2010, sp.zn. 5MCdo/11/2009, ak právny úkon trpí vadami vôle (nebol urobený slobodne a vážne) alebo trpí vadami prejavu vôle (nebol urobený určite a zrozumiteľne), je absolútne neplatný. Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona (ex lege), a pôsobí od začiatku (ex tunc) voči

každému. Toto právo sa nepremlčuje ani nezaniká, pretože z takéhoto úkonu právne následky nenastanú, a to ani dodatočným schválením (ratihabíciou), ani odpadnutím vady prejavu vôle (konvalidáciou). Súd musí na túto absolútnu neplatnosť prihliadať, resp. musí z nej vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu z úradnej povinnosti. Ak právnym úkonom má byť zastretý iný právny úkon, platí tento iný úkon, ak to zodpovedá vôli účastníkov a ak sú splnené všetky jeho náležitosti (§ 41a ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka). Z uvedeného potom vyplýva, že ak má byť určitým právnym úkonom, t.j. konkrétne právnym úkonom predstieraným, resp. urobeným naoko (tzv. simulovaným právnym úkonom), zastieraný iný právny úkon (tzv. disimulovaný právny úkon), je simulovaný právny úkon pre nedostatok potrebnej vôle subjektov ho skutočne uzavrieť neplatný. V takých prípadoch platí tento iný, t.j. zastieraný právny úkon. Podmienkou však je, že zastieraný právny úkon zodpovedá vôli subjektov, a ďalej, že sú u neho splnené i ostatné náležitosti požadované zákonom pre jeho platnosť (napr. že vyhovuje zákonu, že ho neobchádza, resp. sa neprieči dobrým mravom). Pokiaľ by bol sám zastieraný právny úkon nedovolený, bol by rovnako neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka).

3.1. Odvolací súd uviedol, že žalobcovia nikdy nemali skutočnú vôľu previesť vlastnícke právo na žalovaného a takýmto spôsobom sa pripraviť o obydlie. Tvrdenie žalovaného, jeho manželky I. a svedka M.. D. A. o tom, že žalobcovia chcú predať dom a odísť na Moravu sú ničím nepodložené tvrdenia, ktoré neboli v konaní preukázané. Nikto z okruhu rodiny a blízkych priateľov teóriu žalovaného nepotvrdil. Samotní žalobcovia po podpise kúpnej zmluvy v roku 2011 nikdy nepodnikli žiadne kroky, aby hľadali, prípadne aspoň na čas sa odsťahovali za synom na D., čo by sa aj vymykalo logike, keďže syn D. O. žije dlhodobo (aj doposiaľ) v E.. Nedáva absolútny zmysel, prečo by sa mali žalobcovia odsťahovať a žiť na D. sami, bez rodiny a blízkych priateľov, kde nemajú žiadne väzby. Aj v tomto prípade bolo dôvodné sa stotožniť s argumentáciou žalobcov a záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti kúpnej zmluvy, nakoľko v danom prípade absentuje vôľa žalobcov skutočne previesť vlastnícke právo na žalovaného. Bolo dôvodné sa stotožniť s tvrdením žalobcov, že kúpnu zmluvu uzatvorili ako zabezpečovací prevod práva, s tým, že po vyporiadaní exekúcie ich syna dôjde k vyrovnaniu záväzkov žalobcov so žalovaným na základe riadneho vyúčtovania, tak ako sa žalobcovia so žalovaným dohodli, že po skončení exekučného konania žalovaný tieto nehnuteľnosti prevedie na nich späť alebo na ich dcéru (dnes manželku žalovaného). Bolo potrebné prihliadnuť aj na celkovú situáciu, v ktorej sa žalobcovia nachádzali v čase podpisu kúpnej zmluvy. Na majetok syna a jeho rodiny sa začalo viesť exekučné konanie. V obave o existenciu syna a jeho rodinu, chceli mu pomôcť, žalovaný im navrhol riešenie, dôverovali dcére a jej partnerovi. Počas konania bolo preukázané, že predtým ako v roku 2017 žalovaný sa začal domáhať vypratania domu, mali žalobcovia so svojou dcérou pekný vzťah. Navštevovali sa, dcéra prejavovala záujem o svojich rodičov, poskytovala im starostlivosť, trávili spolu sviatky. Žalobcovia nemali dôvod nedôverovať dcére a jej priateľovi.

3.2. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie cit.: „Špeciálnu pozornosť musí všeobecný súd venovať prípadom, keď je predmetom sporu nehnuteľnosť slúžiaca pre potreby bývania, pretože v takom prípade je nepriamo dotknuté nielen právo na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru, z ktorého vyplývajú tiež určité procedurálne garancie (porovnaj nález II. ÚS 294/2018 z 11. októbra 2018, bod 12), ale aj právo každého na zachovanie ľudskej dôstojnosti zaručené čl. 19 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí byť preto ostražitý v prípadoch, keď je žaloba podaná práve z dôvodu ochrany pred tvrdeným nezákonným zásahom do vlastníckeho práva k bytu uspokojujúceho základnú potrebu bývania žalobcu.

Žalobcovia od počiatku sporu primárne tvrdili, že sporná kúpna zmluva je neplatná z dôvodov uvedených v § 37 ods. 1 (právny úkon nebol urobený vážne a slobodne), resp., že išlo o simulovaný právny úkon, ktorého skutočným účelom ho bolo ochrániť pred postihnutím pri exekúcii ich syna, ako im to prezentoval žalovaný a zároveň zmluva mala zabezpečiť istotu žalovanému pri úhrade jeho oprávnených nákladov spojených s exekúciou syna žalobcov.

Ako je uvedené vyššie, súd po opätovnom zhodnotení všetkých dôkazov, ich vzájomnej časovej a vecnej súvislosti uveril žalobcom, že kúpna zmluva bola z ich strany uzavretá ako výsledok tvrdení žalovaného o ich možnom existenčnom ohrození v spojení s až nekritickou dôverou k nemu podporenou tým, že je priateľom ich dcéry. U žalobcov vôľa skutočne previesť vlastnícke právo k svojmu obydliu daná nebola (a podľa súdu v čase podpisu zmluvy nebola ako vážne existentná ani u žalovaného), o čom svedčí aj nevyplatenie kúpnej ceny.“

3.3. Pokiaľ ide o vyplatenie kúpnej ceny, aj v tomto prípade sa odvolací súd stotožnil v celom rozsahu so záverom súdu prvej inštancie, že kúpna cena žalovaným zaplatená nebola. Žalobcovia počas celého konania zhodne tvrdili, že kúpna cena zaplatená nebola, ani ju však nepožadovali, nakoľko kúpna zmluva nebola uzatvorená vážne. Žalovaný svoje tvrdenia o zaplatení kúpnej ceny založil na svedeckej výpovedi svojej manželky a svedka M. A. D., ktorý síce tvrdil, že bol so žalovaným pre peniaze v L., avšak pri odovzdávaní peňazí prítomný nebol. Ako z jeho výpovede vyplýva, cit.: „Konkrétne k zmluve viem uviesť to, že áno bol som v L. po peniaze 250.000 eur s pánom Č. s tým, že sme tieto peniaze priviezli do hotela Enchanté. Keď sme prišli na hotel bola tam I., teda teraz manželka Č. s tým, že ja som ostal na hoteli a oni spolu išli. Pokiaľ viem išli na A. zaplatiť kúpnu cenu za dom.“

3.4. Okrem rozporu vo výpovedi svedkyne I. Č. o tom, koľko bolo zväzkov, či ich bolo vo viacerých zväzkoch, alebo iba v jednom zväzku o výške 3-5 cm, svedkyňa I. vypovedala, že „Ráno pán Č. s pánom D. išli pre hotovosť do L.. Po návrate do E. v dopoludňajších hodinách, keď sa vrátili na hotel tak už sme spolu iba s pánom Č. bez pána D. išli k našim (č.l. 458, str. 30 zápisnice). Žalovaný k rozhodnému dňu uviedol cit.: „K samotnému vyplateniu kúpnej ceny došlo tak, že my sme ráno s I. došli do domu svokrovcov, kde som im vyplatil sumu 250.000 eur.“ (č.l. 447 spisu, str. 7 zápisnice). Z uvedených výpovedí potom nie je jasné, či peniaze do domu žalobcov priniesli hneď ráno alebo až v dopoludňajších hodinách, potom ako prišli z L., ako to tvrdila svedkyňa I..

3.5. Z uznesenia Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove ČVS:KRP-92/2-VYS-PO-2018 zo dňa 10. decembra 2020, z vykonanej analýzy vo vzťahu k účtom E. O. a I. O., G. O.U. a D. O. so zameraním sa na príjmy vyšších vkladov vyplýva, že u E. O. a I. O. v posudzovanom období neboli zaznamenané vklady vyššej hodnoty s výnimkou niekoľkých spotrebných úverov vo výške cca 4.000 eur. Zistené bolo, že G. O.Á. mala v posudzovanom období bežné účty v bankách Č., H. a D. D. Y., na ktorých vyššie vklady neboli zistené (č.l. 647 spisu, str. 23, 24 uznesenia). Z exekučného spisu č.k. 151EX 126/11 a prehľadu platieb vyplýva, že dňa 13. júna 2011 bola od povinného (D. O.) vymožená suma 94.870,20 CZK (4.000 eur), dňa 31. októbra 2011 suma 428.000 CZK, dňa 11. júna 2012 suma 300 000 CZK, sumy vyplatené v hotovosti, doložené príjmové bloky.

3.6. V rámci trestného konania bola vykonaná analýza z celkovo desiatich bežných a podnikateľských účtov, kde bol žalovaný buď majiteľom alebo disponentom, a bolo zistené, že ku dňu 15. júna 2011, cit.: „aj keď by sme vzali do úvahy, že bolo možné vykonávať jednotlivé hotovostné operácie (vklady a výbery) medzi vlastnými účtami navzájom, je možné konštatovať, že na všetkých účtoch spolu boli vykonané vklady v hotovosti vo výške 2.853.504,12 eura. Výbery v hotovosti predstavovali spolu 2.678.703,76 eura. Vzhľadom na uvedené je objektívne preukázateľné, že hotovostná disponibilita Č. bola v rozsahu až do 2.678.703,76 eura. Konkrétna hotovostná disponibilita je však po vykonaní podrobnej analýzy výpisov z účtov nepreskúmateľná a to predovšetkým vzhľadom na absenciu možnosti určiť pôvod hotovostných vkladov a výberov.“

3.7. Z úradného záznamu KR PZ v Prešove zo dňa 3. novembra 2020 ČVS:KRP-92/2-VYS-PO/2018 (č.l. 515 spisu) vyplýva, že celkový kredit (bezhotovostný kreditný prevod) všetkých spoločností bol 6 745 612,17 eura a debet (bezhotovostný debetný prevod) 6.854.303,15 eura. „Porovnaním transakcií medzi všetkými účtami Č. navzájom bolo zistené, že k prevodom dochádzalo len medzi 4 účtami, pričom najväčší zostatok bol kumulovaný na účet spoločnosti S-Team s.r.o. Z vyššie uvedených informácií vyplýva, že hotovostná disponibilita Č. k 15. júnu 2011 je vzhľadom na nemožnosť určiť pôvod hotovostných vkladov a výberov nepreskúmateľná a teda ďalšie analýzy nie je potrebné vykonávať.“

3.8. Bolo dôvodné sa stotožniť s tvrdením žalobcov, že nikdy k vyplateniu kúpnej ceny nedošlo. Toto tvrdenie potvrdzovala aj vyšetrovateľom PZ vykonaná analýza účtov žalobcov, z ktorej jednoznačne vyplýva, že u žalobcov ako aj G. a D. O. v sledovanom období neboli zaznamenané vyššie vklady na ich účty. Preukázané však boli bezpochyby v sledovanom období pôžičky žalobcov od príbuzných a známych. Ak by bol žalovaný skutočne vyplatil žalobcom sumu 250.000 eur, (o ktorej tvrdil, že nevie, či zodpovedá hodnote domu, aj napriek tomu, že okrem iného podniká aj s nehnuteľnosťami), žalobcovia by nechodili po svojich známych a nepožičiavali si peniaze. Z uznesenia KR PZ v Prešove zo dňa 3. novembra 2020 ČVS:KRP-92/2-VYS-PO/2018 vyplýva, že na účty vedené v X. na Š. Č., resp. na jeho terajšiu manželku I., boli prevedené alebo vložené finančné prostriedky v celkovej výške 35.152 eura (č.l. 647 spisu, str. 23 uznesenia). Konkrétne na účet Š. Č. dňa 3. júna 2011 prevod I. O. vo výške 2.452 eur, dňa 3. júna 2011 vklad I. O. vo výške 5.700 eur, dňa 18. novembra 2011 prevod G. G. vo

výške 5.000 eur, dňa 31. októbra 2011 prevod G. G. vo výške 5.000 eur, dňa 22. novembra 2011 opäť prevod G.O. G. vo výške 3.000 eur. Na účet I. O. bol vykonaný 19. júla 2011 prevod Š. E. vo výške 4.000 eur, dňa 18. júla 2011 prevod D. O. vo výške 3.000 eur, dňa 19. júla 2011 prevod D. O. vo výške 2.000 eur a dňa 18. júla 2011 prevod Z. H. vo výške 5.000 eur.

3.9. Žalovaný v podanom odvolaní namietol, že súd prvej inštancie absolútne ignoroval závery vyšetrovania v trestnej veci vedenej KR PZ v Prešove pod sp.zn. ČVS:KRP-92/2/VYS-PO-2018. Ani s touto odvolacou námietkou nebolo možné sa stotožniť. Podľa § 193 CSP, súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti. Súd nie je viazaný uznesením o zastavení trestného konania v rozhodovaní v občianskoprávnom spore. Skutočnosť, že trestné konanie bolo zastavené z dôvodu, že nebolo preukázané, že konanie je trestným činom a teda nebola naplnená skutková podstata trestného činu, nie je významné pre posúdenie v rámci civilného konania o platnosť, resp. neplatnosť právnych úkonov podľa Občianskeho zákonníka. Súd si môže tieto otázky posúdiť sám, nemôže však o nich rozhodnúť (§ 194 ods. 1 CSP).

4. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že kúpna zmluva bola výrazom nevážnej vôle strán sporu a túto skutočnosť žalobcovia odhalili až v roku 2017, keď sa žalovaný začal domáhať vypratania domu.

4.1. S poukazom na vykonané rozsiahle dokazovanie bolo možné dospieť k záveru, že strany sporu nikdy nemali vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu. Žalobcovia tak, ako bolo uvedené vyššie nemali vôľu previesť vlastnícke právo na žalovaného a odísť bývať na D., ale ich zámerom bolo pomôcť svojmu synovi, a z tohto dôvodu uzatvorili ústnu príkaznú zmluvu so žalovaným v prospech svojho syna a žalovaný nikdy nemal vôľu uzatvoriť kúpnu zmluvu, o čom svedčí skutočnosť, že kúpnu cenu žalobcom nezaplatil. Kúpna zmluva je preto neplatným právnym úkonom podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak bol právny úkon absolútne neplatný, toto právo sa nepremlčuje ani nezaniká, pretože z takéhoto úkonu nemôžu ani nastať právne následky. Právo domáhať sa určenia vlastníckeho práva sa nepremlčuje.

4.2. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd postupom podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní úspešní žalobcovia majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalovaný. Dovolanie podal z dôvodu podľa § 420 CSP (bez konkrétneho označenia písm. a) až f) CSP) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP pre nesprávne zhodnotenie dôkazov a nesprávne právne posúdenie veci. V dovolaní poukazoval na konanie na súde prvej inštancie po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu, ďalej následne na podané odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie. Ďalej dovolateľ podrobne poukázal na rozsudok odvolacieho súdu, pričom v podrobnostiach uvedených v dovolaní nesúhlasil so zisteným skutkovým stavom veci a právnym posúdením veci odvolacím súdom.

5.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe a to od rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo/113/2008. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaný mal vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu a jeho vôľa bola existentná a prejavená navonok v súlade s jeho vôľou. Pokiaľ teda žalobcovia tvrdili po siedmich rokoch od uzavretia zmluvy, že nemali skutočnú vôľu, išlo na ich strane o takzvanú vnútornú výhradu, pre ktorú nemôže byť právny úkon neplatný. Podľa odvolacieho súdu teda žalobcovia mali od roku 2011 do roku 2017 vážnu vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu dňa 15. júna 2011 a svoju nevážnu vôľu odhalili žalobcovia až v roku 2017, keď sa žalovaný začal domáhať vypratania rodinného domu. Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ žalobcovia mohli konať nanajvýš s vnútornou výhradou pri podpise kúpnej zmluvy dňa 15. júna 2011, že síce kúpnu zmluvu podpisujú, avšak nepovažujú ju za platnú, avšak táto vnútorná výhrada nebola žalovanému pri podpise kúpnej zmluvy dňa 15. júna 2011 známa. Žalovanému nemohlo byť zrejmé, že nejde o vážny prejav vôle žalobcov a dobromyseľne sa domnieval, že právny úkon vznikol, o to viac, že

ani samotní žalobcovia nemali do roku 2017 pochybnosti o vážnosti svojej vôle a podľa odvolacieho súdu oni vážnosť svojej vôle odhalili až v roku 2017. Poukázal na § 37 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vyplýva, že jednou z náležitostí právneho úkonu je vážnosť vôle. Právny úkon je urobený vážne, ak vôľa smeruje naozaj k uskutočneniu právneho úkonu. Vôľa nie je vážna, ak predávajúci nechcel vyvolať právne následky, ktoré by inak v dôsledku prejavu takejto vôle nastali. Teda vôľa nie je vážna pri úkone urobenom za účelom hry, zo žartu ani pri simulácii. Nedostatok vážnosti vôle je obvykle zrejmý aj druhej strane, voči ktorej sa prejav robí a preto druhá strana prijíma urobený prejav tak, že sa neurobil na vykonanie právneho úkonu a na vyvolanie právnych následkov. Niekedy však druhej strane nie je zrejmé či nejde o prejav vážnej vôle a dôverujúc v urobený prejav sa dobromyseľne domnieva, že právny úkon vznikol a svoje veci zariadi v súlade s týmto mylným predpokladom. Ak by právo túto jej opodstatnenú dôveru nechránilo, vystavilo by právny styk veľkej neistote, lebo ak by sa každý mohol kedykoľvek odvolať na to, že jeho vôľa nebola vážna, nikdy by nebolo isté, či právny úkon vôbec vznikol a aké má následky. O neplatnosti zmluvy pre nedostatok vážnosti vôle strán spočívajúcej v simulácii možno uvažovať len v prípade, že vôľu uzavrieť zmluvu nemá ani jedna zmluvná strana. Pokiaľ jedna strana chce zmluvu uzavrieť a byť jej obsahom viazaná, zatiaľ čo druhá strana koná na oko, bez toho, aby to druhej strane muselo byť zrejmé, ide u strany konajúcej nevážne len o mentálnu rezerváciu, ktorá nemôže mať vplyv na platnosť právneho úkonu.

5.2. V § 41a ods. 2 druhá veta Občianskeho zákonníka sú riešené právne následky jednostrannej simulácie, ktorá spočíva v tom, že konajúci navonok prejavuje vôľu, ktorú nemá, a je si toho vedomý, alebo vo vzťahu k druhému účastníkovi alebo tretím osobám predstiera, že má vôľu, ktorú prejavil. V takomto prípade ide o neplatný právny úkon podľa § 37 Občianskeho zákonníka. Tejto neplatnosti sa možno dovolať len voči účastníkovi, ktorý vedel o tom, že ide o simuláciu. Účastník konania, ktorý predpokladal, že ide o vážny prejav vôle, môže sa dovolať jeho danosti tak ako keby išlo o platný právny úkon. Súčasne zákon zabezpečuje právnu ochranu dobromyseľnému účastníkovi, ktorý o simulácii konajúceho nevedel a zastretý právny úkon považoval za platný voči tretím osobám. Táto ochrana spočíva v tom, že neplatnosti simulovaného právneho úkonu sa nemožno s úspechom dovolať voči tomu subjektu, ktorý simulovaný právny úkon považoval a vzhľadom na všetky okolnosti prípadu mohol považovať za nezastretý. Ak by nedostatok vážnosti vôle mal spôsobiť právne následky - neplatnosť právneho úkonu, muselo by byť bezpečne preukázané, že obe zmluvné strany mali vedomosť o nedostatku vážnosti vôle.

5.3. V danom prípade všetky okolnosti prípadu a vykonané dokazovanie nasvedčujú nielen tomu, že žalovaný nemohol mať vedomosť o nedostatku vážnosti vôle žalobcov, ale i tomu, že tento nedostatok vážnosti vôle žalobcov ani neexistoval. V danom prípade nemožno mať ani za to, že predmetný právny úkon bol simulovaným právnym úkonom v zmysle citovaného ust. § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka a to z toho dôvodu, že žalovaný popieral a popiera, že by mal byť uzavretý iný právny úkon ako kúpna zmluva, mohlo teda ísť iba o jednostrannú simuláciu, ktorej by sa žalobcovia mohli úspešne domáhať iba v tom prípade, ak by aj druhá zmluvná strana - žalovaný mal vedomosť o tom, že tento úkon je simulovaný, čo v konaní preukázané nebolo.

5.4. Napokon uvedený právny úkon kúpnej zmluvy zo dňa 15. júna 2011 nemá náležitosti iného právneho úkonu a teda dočasného zabezpečovacieho prevodu práva. V predmetnej zmluve nie je prevod nehnuteľnosti ničím podmienený. Teda neexistuje žiadny simulovaný právny úkon, ktorý by bol v prípade splnenia podmienok neplatnosti simulovaného právneho úkonu platný. Vzhľadom na uvedené nebolo preukázané, že by existovali dôvody, ktoré by mali za následok absolútnu neplatnosť predmetného právneho úkonu - kúpnej zmluvy, ktorej obsah je jasný, zrozumiteľný, určitý a preto mala byť žaloba žalobcov zamietnutá.

5.5. S poukazom aj na uvedené, aj keby mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobcovia nemali vážnu a existentnú vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu dňa 15. júna 2011, mal žalobu žalobcov aj tak zamietnuť, nakoľko nebola ničím preukázaná neexistentná vôľa žalovaného, a teda na strane žalobcov išlo len o ich vnútornú výhradu, o ktorej žalovaný nevedel a nemohol vedieť a ktorá nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu.

5.6. Odklon od ustáleného právneho názoru žalovaný videl aj v rozsudku najvyššieho súdu sp.zn. 2Cdo/281/2005. Podľa tohto právne úkony treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä aj podľa obsahu vôle toho, kto právny úkon robil, s prihliadnutím na to, že treba chrániť dobrú vôľu adresáta, ktorému bol právny úkon určený. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mal vykladať

právny úkon kúpnej zmluvy zo dňa 15. júna 2011 v prospech jej platnosti a v prospech žalovaného a chrániť dobrú vôľu adresáta.

5.7. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. b) CSP poukázal na bod 62. odôvodnenia napadnutého rozsudku, ďalej na § 724 Občianskeho zákonníka. Podľa odvolacieho súdu mal byť žalovaný príkazník a žalobcovia mali byť príkazcovia. Ohľadne uzavretia príkaznej zmluvy existuje nedostatok vôle na strane žalovaného ako údajného príkazníka, nakoľko žalovaný žiadnu vôľu uzavrieť príkaznú zmluvu so žalobcami ako príkazcami nemal a ani sa nezaviazal obstaráť pre žalobcov nejakú vec alebo vykonať činnosť, ani sa nezaviazal vybaviť exekúciu v prospech tretej osoby - D. O.. Žalovaný poukazuje na to, že to nemá ani logiku, aby žalovaný uzatváral so žalobcami príkaznú zmluvu na obstaranie exekúcie tretej osoby - D. O., keď žalovaný osobne poznal D. O., poskytol mu pôžičku v sume 7 miliónov Sk, o čom svedčí ako listinný dôkaz - potvrdenie zo dňa 13. júla 2008. Logické by bolo, aby žalovaný uzavrel príkaznú zmluvu s D. O.Š., v ktorej by sa zaviazal na obstaranie jeho exekúcie u súdneho exekútora JUDr. Filipa Exnera a nie s jeho rodičmi.

5.8. Z tohto dôvodu je potrebné vyriešiť základnú právnu otázku, v praxi dovolacieho súdu táto nebola vyriešená, a táto otázka je dôležitá a to „či môže dôjsť k uzavretiu platnej príkaznej zmluvy v zmysle, ktorej by mal Príkazník obstaráť nejakú vec alebo vykonať inú činnosť nie pre príkazcu alebo pre tretiu osobu, a to bez vedomia a výslovného súhlasu danej tretej osoby ? Teda otázka znie: Môže dôjsť k uzavretiu platnej príkaznej zmluvy, v zmysle, ktorej by mal Príkazník obstaráť nejakú vec alebo vykonať inú činnosť nie pre príkazcu alebo pre tretiu osobu a to bez vedomia a výslovného súhlasu danej tretej osoby ?“

Podľa názoru žalovaného by správna odpoveď na túto otázku mala znieť: K uzavretiu platnej príkaznej zmluvy môže dôjsť len medzi príkazníkom a príkazcom, pričom v zmysle platne uzavretej príkaznej zmluvy je Príkazník oprávnený a povinný obstaráť nejakú vec alebo vykonať inú činnosť len pre príkazcu a nie pre tretiu osobu a už vôbec nie bez vedomia a výslovného súhlasu danej tretej osoby. Príkazná zmluva uzatvorená na obstaranie nejakej veci alebo vykonanie činnosti pre tretiu osobu, inú ako príkazcu je neplatná.

5.9. Odvolací súd v bode 73. napadnutého rozsudku uzavrel, že v tomto prípade je dôvodné sa stotožniť s argumentáciou žalobcov a záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti kúpnej zmluvy, nakoľko v danom prípade absentuje vôľa žalobcov skutočne previesť vlastnícke právo na žalovaného. Je dôvodné sa stotožniť s tvrdením žalobcu, že kúpnu zmluvu uzatvorili ako zabezpečovací prevod práva. Súd prvej inštancie v prvom rozsudku uzavrel, že z kúpnej zmluvy zo dňa 15. júna 1011 nevyplýva žiadna dočasnosť prevodu a žiadna jeho zabezpečovacia funkcia. Z tohto dôvodu je potrebné vyriešiť základnú právnu otázku, ktorá v praxi dovolacieho súdu riešená nebola a to: môže byť zastretým právnym úkonom simulovanej kúpnej zmluvy zabezpečovací prevod práva, keď kúpna zmluva neobsahuje žiadnu zmienku o dočasnosti prevodu alebo zabezpečovacej funkcie ? Správna odpoveď by mala byť, že zastretým právnym úkonom simulovanej kúpnej zmluvy nie je a nemôže byť zabezpečovací prevod práva, keď kúpna zmluva neobsahuje žiadnu zmienku o dočasnosti prevodu alebo zabezpečovacej funkcii.

6. S poukazom na uvedené navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a zaviazal žalobcov spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanému trovy dovolacieho konania.

7. K dovolaniu podali písomné vyjadrenie žalobcovia 1/ a 2/. Mali za to, že odvolací súd vec správne právne posúdil. Nesúhlasia s tvrdením žalovaného o nesprávnom právnom posúdení vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko tvrdenia žalovaného sú v rozpore so zisteným skutkovým stavom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil správnosť zistenia skutkového stavu súdu prvej inštancie. Podľa vykonaného dokazovania vyplýva, že strany sporu nikdy nemali vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu a táto je teda simulovaným právnym úkonom. Právne posúdenie bolo vykonané v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/113/2008, teda odvolací súd sa z ustálenej rozhodovacej praxe súdov neodklonil. Ďalej v tomto smere poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 2MCdo/2/2006, 4Cdo/33/2005, 3Cdo/144/2010. Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod nie je naplnený. Ďalej poukázali aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/281/2005 a 6Sžo/163/2008.

K dovolacím námietkam vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedli, že odvolací súd správne

hodnotil náležitosti právneho úkonu, keď ich hodnotil v súlade s tým, čo uvádza ustálená judikatúra dovolacieho súdu, negatívne, t.j. zastretý právny úkon - zmluva o zabezpečovacom prevode práva podľa § 51 Občianskeho zákonníka v spojení s obsahom alebo účelom neodporuje zákonu ani ho neobchádza, ani sa neprieči dobrým mravom. Tento úkon je podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom a to aj v prípade, ak jeho náležitosti - dočasnosť prevodu alebo zabezpečovacia funkcia nie sú stanovené v písomnej forme v rámci takzvanej kúpnej zmluvy ako simulovaného právneho úkonu. Tento záver korešponduje aj s rozhodnutím najvyššieho súdu 3Cdo/43/2019, ktoré bolo publikované pod R1/2021 a podľa ktorého predpokladom platnosti zastretej (disimulovanej) zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnosti (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka) je okrem iného jej uzavretie v písomnej forme a tými istými účastníkmi ako zastierajúca simulovaná zmluva. Z uvedeného vyplýva, že otázka platnosti právneho úkonu z hľadiska splnenia náležitosti úkonu bola riešená v rozhodovacej praxi dovolacích súdov a preto nebol naplnený ani tento dovolací dôvod.

Bez ohľadu na uvedenú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, kúpna zmluva je neplatným právnym úkonom. Vzhľadom na uvedené žiadali, aby bolo dovolanie žalovaného zamietnuté. Zároveň si uplatnili aj náhradu trov dovolacieho konania.

8. Žalovaný doplnil dovolanie podaním doručeným súdu dňa 17. mája 2024, v zákonom stanovenej lehote 2 mesiacov (§ 434 CSP). Dal do pozornosti rozsudok Krajského súdu v Prešove sp.zn. 8Co/43/2019, kde Krajský súd v Prešove, v ktorom bola predsedníčka senátu JUDr. Anna Kovaľová (predsedníčka senátu aj vo veci tejto), v rozsudku strana 5. bod 15.2. uviedol, že súd si nevie predstaviť, aby žalovaný podpísal zmluvu o pôžičke a pravosť podpisu overil pred notárom bez toho, aby v zmluve tvrdené skutočnosti neboli pravdivé a ak by peniaze neprevzal. Toto bolo v dovolacom konaní zrušené pod sp.zn. 7Cdo/44/2020 a následne bol zrušený aj rozsudok súdu prvej inštancie 5C/33/2016, avšak v prvom stupni Okresný súd Bardejov následne rozsudkom 2C/47/2022 rozhodol znovu rovnako. V nadväznosti na toto rozhodnutie krajského súdu a následné úplne iné právne posúdenie veci v tejto prejednávanej veci v rozsudku 16Co/4/2023 žalovaný poukázal na nález Ústavného súdu SR III. ÚS 289/2017, podľa ktorého ústavný súd uviedol, že súd má povinnosť poznať svoju vlastnú judikatúru, t.j. aj rozhodnutia iných sudcov toho istého súdu a túto judikatúru musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Žalovaný poukázal na princíp právnej istoty platný v právnom poriadku Slovenskej republiky, keď žalobcovia takmer po siedmich rokoch od uzavretia kúpnej zmluvy podali žalobu. Zároveň poukázal aj na ochranu dobromyseľne nadobudnutých práv žalovaným. Poukázal aj na ospravedlnenie denníka Plus 1 deň žalovanému, pričom týmto poukazuje na to, že všetky tvrdenia uvádzané žalobcami a svedkami ako aj v článku denníka Plus 1 deň sa ukázali ako nepravdivé a za tieto nepravdivé tvrdenia sa vydavateľstvo ospravedľovalo žalovanému, čo je potrebné taktiež zobrať do úvahy pre rozhodovanie veci.

9. K doplnenému dovolaniu podali žalobcovia písomné vyjadrenie, že zistenie skutkového stavu nie je predmetom konania dovolacieho súdu podľa § 419 a nasl. CSP. Ide o tvrdenia vytrhnuté z kontextu odôvodnenia vyššie citovaného rozsudku Krajského súdu v Prešove, Okresného súdu Bardejov, pričom je potrebné vziať do úvahy všetky súvislosti. Okrem existencie pôžičky v tomto prípade existovalo aj dojednanie o splatení dlhu a jednostranné uznanie dlhu žalovaným a reálne odovzdanie pôžičky potvrdili aj viacerí svedkovia, t.j. v tomto konaní bola úplne iná dôkazná situácia než v konaní vedenom Okresným súdom v Prešove 9C/51/2018. Na základe uvedeného aj podľa rozhodnutia 6Cdo/105/2019 majú žalobcovia za to, že dovolací súd má zamietnuť dovolanie žalovaného ako neprípustné. Žalobcovia mali za to, že podaným dovolaním žalovaný nenaplnil dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

10. Žalovaný doplnil dovolanie podaním zo dňa 25. marca 2025, doručené dovolaciemu súdu dňa 26. marca 2025, pričom toto bolo podané po lehote na podanie dovolanie, preto dovolací súd naň neprihliadal.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnený subjekt (účastník konania), v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§

443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je prípustné, avšak nie je dôvodné.

11.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 4Cdo/209/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017).

11.2. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11.3. Žalovaný podal dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP a § 420 CSP.

11.4. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11.5. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je relevantná len právna (nie skutková) otázka. Pripomenúť treba, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

11.6. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu. Skúmanie prípustnosti dovolania je tak vecou dovolacieho súdu, ktorý ale nie je viazaný jeho vymedzením (I. ÚS 51/2020). Označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (III. ÚS 76/2021 aj III. ÚS 701/2022). Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP tvoria jeden celok, a preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktno len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil „na konkrétnom riadku svojho podania“. Je užitočné sa pozrieť aj na dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, (a) či od tejto otázky záviselo namietané rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP (I. ÚS 336/2019).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12. Žalovaný, čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nesúhlasil s právnym posúdením kúpnej zmluvy zo dňa 15. júna 2011, že táto je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 OZ, resp. že išlo o simulovaný právny úkon z dôvodov uvedených v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, t.j. že žalobcovia nikdy nemali skutočnú vôľu previesť vlastnícke právo na žalovaného a takýmto spôsobom sa pripraviť o obydlie. V tomto smere poukazoval na rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo/113/2008 a 2Cdo/281/2005, že v prípade žalobcov malo ísť len o tzv. vnútornú výhradu, ktorá nemôže mať vplyv na platnosť právneho úkonu.

12.1. Vo vzťahu k namietanej absolútnej neplatnosti právneho úkonu pre nedostatok slobody a vážnosti vôle dovolací súd uvádza, že základným definičným znakom právneho úkonu je jednota vôle a jej prejavu. Vôľa smerujúca k vykonaniu platného právneho úkonu musí byť slobodná a vážna, navonok musí byť prejavovaná určito a zrozumiteľne. Vôľa ako psychický stav konajúceho človeka k zamýšľanému (chcenému) následku je nevyhnutným pojmovým predpokladom vzniku právneho úkonu. V súvislosti so

zist'ovaním existencie vôle sa predovšetkým vychádza z objektívnych skutočností, teda z okolností, za ktorých bol prejav urobený. Pokiaľ ide o vážnosť vôle, prejav, ktorý je iba zdanlivo prejavom vôle, avšak v skutočnosti vôľa neexistuje alebo skutočná vôľa je iná, je podľa § 37 Občianskeho zákonníka neplatný (1Cdo/113/2008).

12.2. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 3Cdo/223/2016 z 26. januára 2017 k nedostatku vážnosti vôle právneho úkonu vyslovil, že „ak sa pri právnom úkone zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. síce existuje, avšak v inej kvalite, než to ukazuje jej prejav, ide o nedostatok vážnosti vôle. Nedostatok vážnosti vôle je okolnosť zakladajúca neplatnosť zmluvy v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Neplatnými prejavmi vôle sú medziiným simulované právne úkony. Pokiaľ právny úkonom má byť zastretý iný právny úkon, platí tento iný úkon, ak to zodpovedá vôli účastníkov a ak sú splnené všetky jeho náležitosti (§ 41a ods. 2 prvá veta Občianskeho zákonníka). Z uvedeného potom vyplýva, že ak má byť určitým právny úkonom urobeným len "naoko" (simulovaným právny úkonom) zastieraný iný právny úkon (dissimulovaný právny úkon), je simulovaný právny úkon neplatný z dôvodu nedostatku skutočnej vôle konajúcich subjektov urobiť tento úkon. V takých prípadoch platí zastieraný právny úkon; podmienkou však je, že zastieraný právny úkon zodpovedá vôli subjektov a že spĺňa náležitosti požadované zákonom pre jeho platnosť. Pokiaľ by bol sám zastieraný právny úkon nedovolený (priečil by sa zákonu), bol by tiež neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka).“.

12.3. V rozsudku sp. zn. 5Cdo/429/2014 z 31. mája 2016 najvyšší súd zhrnul hľadiská, na ktoré je potrebné prihliadať pri posudzovaní vážnosti vôle a ktoré treba v prípade pochybností, či úkon bol urobený vážne a či konajúca osoba skutočne chcela vyvolať účinky, ktoré zákon s takýmto prejavom vôle spája, zohľadniť. Uviedol, že „náležitosťou každého právneho úkonu musí byť samozrejme aj vôľa smerujúca k uskutočneniu tohto úkonu. Na to, aby bol úkon platný a vyvolal právne následky, je nevyhnutné, aby vôľa bola bezvadná, teda mala zákonom požadovanú kvalitu v podobe jej slobody, vážnosti, určitosti a zrozumiteľnosti. Vôľa konajúceho subjektu musí zahŕňať nielen rozhodnutie k učeniu právneho úkonu, ale aj predstavu o reálnom obsahu tohto úkonu, vrátane jeho právnych následkov. Iba v takom prípade možno hovoriť o znaku „vážnosti“ vôle konajúceho subjektu. Pri posudzovaní vážnosti vôle pritom treba vychádzať predovšetkým z princípu právnej istoty a princípu ochrany dobrej viery účastníka zmluvného vzťahu. Princíp právnej istoty vyžaduje, aby sa pochybnosti o vážnosti vôle konajúceho, ktorý konal len na „oko“, teda úkon nemienil vážne, pričítali na ťarchu konajúceho v prospech platnosti úkonu. Princíp ochrany dobrej viery adresáta právneho úkonu potom poskytuje ochranu druhého účastníka právneho úkonu, za predpokladu, že mu nemohlo byť subjektívne alebo z objektívnych okolností, za ktorých bol úkon urobený, známe, že právny úkon nie je mienený vážne. Vzhľadom na to, že vôľu nie je možné objektívne skúmať, o jej obsahu svedčí len jej vonkajšia manifestácia, teda jej prejav, ktorým konajúci subjekt urobí svoju vôľu rozpoznateľnú pre okolie. Vonkajší prejav vôle potom v súhrne s konkrétnymi okolnosťami, za ktorých bol urobený, dáva v prípade pochybností odpoveď na otázku, či úkon bol urobený vážne a či konajúca osoba skutočne chcela vyvolať účinky, ktoré zákon s takýmto prejavom vôle spája. Pre spochybnenie vážnosti vôle však nepostačuje subjektívne presvedčenie konajúceho subjektu, že sú tu okolnosti, z ktorých je zrejmé, že jeho vôľa nebola vážna, ale existencia takých okolností, z ktorých druhá strana musela rozpoznať, že vôľa konajúceho nie je vážna. O nedostatok vážnosti vôle by teda išlo, aj keby konajúci subjekt skutočne nechcel úkon urobiť, pretože k vnútornej výhrade sa pri posudzovaní vážnosti vôle a platnosti právneho úkonu neprihliada.

12.4. Z rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo/113/2008 z 27. mája 2010 vyplýva: „Čo sa týka vážnosti vôle, prejav, ktorý je iba zdanlivo prejavom vôle, no v skutočnosti vôľa neexistuje alebo skutočná vôľa je iná, je podľa § 37 OZ neplatný. Medzi takéto právne úkony patria (okrem iných) simulované úkony, ako aj úkony urobené s tzv. vnútornou výhradou. Simulovaný je právny úkon predstieraný. Ide o taký prejav, ktorý má pôsobiť ako vážny úkon, ale v skutočnosti nie je vážne mienený, pretože nevyjadruje vôľu spôsobiť právne následky. Simulovaný právny úkon je neplatný. Podobným simulácií je urobenie právneho úkonu s tzv. vnútornou výhradou (mentálnou rezerváciou). Na rozdiel od simulovaného úkonu, pri ktorom ten, kto ho urobil, právny úkon len predstieral, v skutočnosti ho vôbec urobiť nechcel, v prípade vnútornej výhrady ten, kto právny úkon urobil, ho urobiť chcel, ale nechcel spôsobiť jeho následky alebo aspoň niektoré z nich. Na vnútornú výhradu sa preto pri posudzovaní platnosti právneho úkonu neprihliada. Takýto právny úkon je platný, akoby vnútorná výhrada neexistovala. Čo sa

týka náležitostí prejavu, sú nimi určitosť a zrozumiteľnosť.“

12.5. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (z bodov 69. a nasl.) vyplýva, že v konaní bolo preukázané, že kúpna zmluva je simulovaným právnym úkonom. Žalobcovia nikdy nemali skutočnú vôľu previesť vlastnícke právo na žalovaného a takýmto spôsobom sa pripraviť o obydlie. Tvrdenie žalovaného, jeho manželky I. a svedka M. D. A. o tom, že žalobcovia chcú predať dom a odísť na D. sú ničím nepodložené tvrdenia, ktoré neboli v konaní preukázané. Nikto z okruhu rodiny a blízkych priateľov teóriu žalovaného nepotvrdil. Samotní žalobcovia po podpise kúpnej zmluvy v roku 2011 nikdy nepodnikli žiadne kroky, aby hľadali, prípadne aspoň na čas sa odsťahovali za synom na D., čo by sa aj vymykalo logike, keďže syn D. O. žije dlhodobo (aj doposiaľ) v E.. Nedáva absolútny zmysel, prečo by sa mali žalobcovia odsťahovať a žiť na D. sami, bez rodiny a blízkych priateľov, kde nemajú žiadne väzby. Aj v tomto prípade bolo dôvodné sa stotožniť s argumentáciou žalobcov a záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti kúpnej zmluvy, nakoľko v danom prípade absentuje vôľa žalobcov skutočne previesť vlastnícke právo na žalovaného. Bolo dôvodné sa stotožniť s tvrdením žalobcov, že kúpnu zmluvu uzatvorili ako zabezpečovací prevod práva, s tým, že po vyporiadaní exekúcie ich syna dôjde k vyrovnaniu záväzkov žalobcov so žalovaným na základe riadneho vyúčtovania, tak ako sa žalobcovia so žalovaným dohodli, že po skončení exekučného konania žalovaný tieto nehnuteľnosti prevedie na nich späť alebo na ich dcéru (dnes manželku žalovaného). Bolo potrebné prihliadnuť aj na celkovú situáciu, v ktorej sa žalobcovia nachádzali v čase podpisu kúpnej zmluvy. Na majetok syna a jeho rodiny sa začalo viesť exekučné konanie. V obave o existenciu syna a jeho rodinu, chceli mu pomôcť, žalovaný im navrhol riešenie, dôverovali dcére a jej partnerovi. Počas konania bolo preukázané, že predtým ako v roku 2017 žalovaný sa začal domáhať vypratania domu, mali žalobcovia so svojou dcérou pekný vzťah. Navštevovali sa, dcéra prejavovala záujem o svojich rodičov, poskytovala im starostlivosť, trávili spolu sviatky. Žalobcovia nemali dôvod nedôverovať dcére a jej partnerovi.

12.6. Z uvedeného vyplynulo, že na strane žalobcov nešlo o vnútornú výhradu, tak ako to odvolací súd vyhodnotil, keď v konaní bolo preukázané, že kúpna zmluva je simulovaným právnym úkonom v celom súhrne zistených okolností prejednávanej veci, ktoré ďalej rozvinul odvolací súd s poukazom aj na preukázané nezaplatenie kúpnej ceny zo strany žalovaného (body 74., 78. a nasl. rozsudku odvolacieho súdu) a ďalšie zistenia vo veci.

12.7. Všeobecný súd je teda pri posúdení otázky, ktorej strane sporu v konkrétnom prípade poskytnúť ochranu, často postavený pred neľahkú úlohu. Okolnosti môžu byť - a často bývajú - značne komplikované a netypické. To ho však nezabavuje povinnosti urobiť všetko pre nájdenie spravodlivého riešenia. V prípade, že nie je možné zachovať maximum oboch v kolízii stojacich základných práv, je všeobecný súd povinný túto kolíziu vyriešiť v prospech toho, komu svedčí všeobecná idea spravodlivosti [podobne pozri nález Ústavného súdu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 34/09, č. 187/2010 SNaU; ďalej len "nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 34/09")] (bod 22. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 120/2020).

12.8. Pri hľadaní spravodlivého riešenia a v konkrétnom prípade pri posudzovaní platnosti právneho úkonu v zmysle § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka (predovšetkým ak vykladá pojmy ako "dobré mravy", "tieseň", "sloboda vôle"), musí súd vziať do úvahy všetky okolnosti a súvislosti, ktoré sú mu známe. Vytváranie vôle a jej deformácia môže byť dlhodobým procesom. Preto je potrebné zohľadniť aj okolnosti, ktoré predchádzali vzniku právneho úkonu, platnosť ktorého je spochybňovaná, pohnútky zúčastnených strán, ich obozretnosť (v zmysle zásady "vigilantibus iura"), existenciu či, naopak, absenciu dobrej vôle a podobne. Všeobecný súd sa nemôže obmedziť len na skúmanie písomného prejavu vôle (textu zmluvy). V takom prípade je možné hovoriť iba o posúdení prejavu (podobne už citovaný nález sp. zn. III. ÚS 196/2017). To však nevypovedá nič o náležitostiach vôle, medzi ktoré radí právna teória jej danosť (existenciu), vážnosť, slobodu a absenciu omylu (Luby Š. in Knapp, V., Luby Š. Československé občanské právo, svazek I, 2. vydání. Praha, 1997, s. 90).

12.9. Ústavný súd SR vo vyššie uvedenom rozhodnutí tiež v bode 25. uviedol: „Špeciálnu pozornosť musí všeobecný súd venovať prípadom, keď je predmetom sporu nehnuteľnosť slúžiaca pre potreby bývania, pretože v takom prípade je nepriamo dotknuté nielen právo na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru, z ktorého vyplývajú tiež určité procedurálne garancie (porovnaj nález II. ÚS 294/2018 z 11. októbra 2018, bod 12), ale aj právo každého na zachovanie ľudskej dôstojnosti zaručené čl. 19 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí byť preto ostražitý v prípadoch, keď je žaloba podaná práve z dôvodu ochrany pred tvrdeným nezákonným zásahom do vlastníckeho práva k

bytu uspokojujúceho základnú potrebu bývania žalobcu. Nie je sporné, že o takýto prípad išlo aj v prejednávanej veci. Treba zdôrazniť, že súdy v predmetnej veci konštatovali vzhľadom na rozsiahle dokazovanie vo veci (pozri body predchádzajúce bodu 90. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), bolo možné dospieť k záveru, že strany sporu nikdy nemali vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu. Žalobcovia tak, ako bolo uvedené vyššie nemali vôľu previesť vlastnícke právo na žalovaného a odísť bývať na D., ale ich zámerom bolo pomôcť svojmu synovi, a z tohto dôvodu uzatvorili ústnu príkaznú zmluvu so žalovaným v prospech svojho syna a žalovaný nikdy nemal vôľu uzatvoriť kúpnu zmluvu, o čom svedčí skutočnosť, že kúpnu cenu žalobcom nezaplatil. Kúpna zmluva je preto neplatným právnym úkonom podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

13. S poukazom na uvedené východiská nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, práve naopak všetky východiská (v zhora uvedených rozhodnutiach) pre posudzovanie platnosti, resp. neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy pri aplikácii ust. § 37, resp. aj § 41a Občianskeho zákonníka v posudzovanej veci boli dodržané.

14. Z rozsudku NS SR sp. zn. 2Cdo/281/2005 z 1. júla 2006 vyplýva: „Právne úkony treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä podľa obsahu vôle toho, kto právny úkon urobil, s prihliadnutím na to, že treba chrániť dobrú vôľu adresáta, ktorému bol právny úkon určený.

Úprava práv k zastavanému a príslušnému pozemku nemusí byť súčasťou zmluvy o prevode vlastníckeho práva k bytu, ak jeho vlastníkom alebo vlastníkom domu, v ktorom sa byt nachádza, nie je zároveň vlastníkom tohto pozemku.

Rozpor s dobrými mravmi môže byť namietaným dôvodom neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy) len vtedy, ak tento úkon nie je v rozpore so zákonom a ani zákon neobchádza.

Námietku neplatnosti kúpnej zmluvy pre jej rozpor s dobrými mravmi nemôže uplatniť ten z jej účastníkov, ktorý sám konal v rozpore s dobrými mravmi.“

14.1. K uvedenému rozhodnutiu dovolací súd uvádza, že toto rozhodnutie sa podrobne vyjadruje k jednotlivým skutkovým podstatám neplatnosti právneho úkonu podľa § 39 OZ so záverom, že otázka rozporu právneho úkonu s dobrými mravmi prichádza do úvahy len vtedy, ak sa tento úkon neprieči zákonu alebo zákon neobchádza a že tej zmluvnej strane, ktorá dvakrát porušuje dobré mravy, musí súd odprieť právnu ochranu. Konštatovanie žalovaného, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mal vykladať právny úkon kúpnej zmluvy zo dňa 15. júna 2011 v prospech jej platnosti a v prospech žalovaného a chrániť dobrú vôľu adresáta z uvedeného pritom ani nevyplýva.

Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

15. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

15.1. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená

v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

15.2. Ešte pred samotným posúdením „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t.j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

15. 3. K tomuto dovolaciemu dôvodu žalovaný formuloval dve právne otázky. Prvú formuloval nasledovne: 1. Môže dôjsť k uzavretiu platnej príkaznej zmluvy v zmysle, ktorej by mal Príkazník obstaráť nejakú vec alebo vykonať inú činnosť nie pre príkazcu alebo pre tretiu osobu a to bez vedomia a výslovného súhlasu danej tretej osoby ?

Druhú formuloval: 2. Môže byť zastretým právnym úkonom simulovanej kúpnej zmluvy zabezpečovací prevod práva, keď kúpna zmluva neobsahuje žiadnu zmienku o dočasnosti prevodu alebo zabezpečovacej funkcie ?

15.4. K prvej v bode 60., 61. a 62. odvolací súd uviedol, že „v danom prípade predmetom sporu je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali, aby súd určil, že vlastníckymi nehnuteľnosťami na LV č. XXXX, k.ú. E. v podiele 7/8 k celku sú žalobcovia v BSM a v podiele 1/8 k celku vo výlučnom vlastníctve žalobkyne 2/ I. O.. Žalobcovia predmetné nehnuteľnosti kúpnu zmluvou zo dňa 15.6.2011 previedli na žalovaného z dôvodu, že na základe ústnej zmluvy sa žalobcovia dohodli so žalovaným, v tom čase priateľom ich dcéry I., že zaobstará pre ich syna D. O. exekúciu tak, aby bola potrebná suma vyplatená a exekúcia úspešne ukončená. Žalobcovia sa so žalovaným dohodli ústne, že ich nehnuteľností dočasne prevedú na žalovaného a následne po skončení exekučného konania, žalovaný tieto nehnuteľnosti prevedie na nich späť alebo prípadne na ich dcéru I., pričom ohľadne nákladov na zaobstaranie záležitostí sa so žalovaným vyrovnajú. Kúpna cena bola v zmluve dohodnutá vo výške 250.000,- eur, ktorá im nikdy nebola vyplatená a nikdy nemali vôľu nehnuteľnosti skutočne na žalovaného previesť. Po celý čas sa k predmetným nehnuteľnostiam správali ako k svojim, bývali v nich, zabezpečovali údržbu, úpravy. Žalobcovia mali za to, že žalovaný ktorý nezaplatil kúpnu cenu, nemal záujem uzavrieť kúpnu zmluvu. V súlade s uvedenou dohodou dal žalovaný podpísať synovi žalobcov, D. O. plnomocenstvo na zastupovanie v exekučnom konaní. Tvrdia, že žalovaný v exekučnom konaní vedenom JUDr. Filipom Exnerom konal, na tieto činnosti mu žalobcovia poskytovali finančné prostriedky, ktoré boli poskytované bezhotovostne, alebo vkladmi hotovosti na účet. O odovzdaní hotovosti priamo do rúk žalovaného dokladmi o prijatí žalobcovia nedisponujú, a to aj napriek tomu, že žalovanému bol odovzdávaný väčší obnos peňazí.

Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním dospel k záveru o tom, že medzi žalobcami a žalovaným bola uzatvorená príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka, na zaobstaranie exekúcie syna žalobcov, s ktorou bol D. O. uzrozmeneý a čomu zodpovedá ním udelené plnomocenstvo žalovanému ako aj žalovaného činnosť. Žalovaný v podanom odvolaní namietal neplatnosť príkaznej zmluvy podľa § 37 Občianskeho zákonníka, nakoľko nezodpovedala vôli žalovaného a navyše malo ísť o zmluvu v prospech tretej osoby § 50 Občianskeho zákonníka.

Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že medzi žalobcami a žalovaným bola uzatvorená príkazná zmluva podľa § 724 Občianskeho zákonníka, o čom svedčí aj časová súvislosť. JUDr. Filip Exner bol poverený na vykonanie exekúcie na základe uznesenia Okresného súdu Zlín pod č.k. 13EXE/949/2011-9 dňa 22.4.2011, ktorým bol nariadený výkon exekučného titulu rozsudku Okresného súdu v Zlíne zo dňa 17.01.2011, č.k. 6C/60/2010-50 k uspokojeniu pohľadávky B. G. L. v časti 1.550.000,- Kč s príslušenstvom proti povinnému D. O.. Niekedy v máji požiadal D. O. žalobcov o finančnú pomoc vo veci jeho exekúcie. Žalobcovia žiadali žalovaného o pomoc v exekúcii ich syna, nakoľko sa prezentoval, že má s takýmito vecami skúsenosti a vie v tom pomôcť. D. O. udelil plnú moc žalovanému dňa 2.6.2011. Tieto tvrdenia žalobcov majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Námietky žalovaného v konaní, že plná moc slúžila len pre ochranu svojich záujmov je právne irelevantná. Žalovaný nevysvetlil a nepreukázal ako chcel prostredníctvom plnej moci udelennej vo veci exekúcie D. O., vedenej súdnym exekútorom v Českej republike ochrániť svoj majetok.“

V bodoch 67. a 68. dôvodil, že „podstatou príkazu vo všeobecnosti je záväzok príkazníka, že pre príkazcu, či už obstará vec, alebo vykoná inú činnosť. Záväzkovým právnym vzťahom, jeho podstatou je uloženie príkazu a jeho vykonanie. Podstatou príkazu je faktická alebo právna činnosť príkazníka v

prospech a na riziko príkazcu, pričom príkazník vystupuje ako priamy alebo nepriamy zástupca príkazcu pri výkone jeho povinnosti z príkazu. Vzťah medzi príkazcom ako mandantom a príkazníkom ako mandatárom vo forme zmluvy upravuje ich vnútorný vzťah v zmysle vzájomných práv a povinností. Naplnenie záväzku príkazníka obstarat' pre príkazcu vec, resp. vykonať činnosť v jeho mene, je však podmienené existenciou plnomocenstva.

Vychádzajúc z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie dospel odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie k záveru, že žalobcovia so žalovaným uzatvorili príkaznú zmluvu na obstaranie veci - vybavenie exekúcie v prospech tretej osoby, syna žalobcov, D. O. (§ 50 Občianskeho zákonníka). Žalovaný namietal v odvolaní, že príkazná zmluva, je neplatný právny úkon pre nedostatok vôle na strane žalovaného, avšak toto svoje tvrdenie o absencii vôle byť činný v exekúcii D. O. v konaní nepreukázal. Práve naopak, bolo preukázané, že žalovaný konal v exekúcii syna žalobcov. Žalovaný v podanom odvolaní namietal, že ak mala byť príkazná zmluva v prospech tretej osoby, bolo potrebné prejsť súhlas tretej osoby, a tento v konaní nebol preukázaný. K tomu odvolací súd poukázal na ust. § 50 Občianskeho zákonníka, z ktorého nevyplýva, že prejsť súhlas musí tretia osoba len písomne. Takýto prejav vôle je akceptovaný aj konkludentne. Za takýto súhlas tretej osoby, D. O., možno považovať aj plnomocenstvo, ktoré udelil D. O. žalovanému a následne ďalšie konanie D. O., keď žalovaného predstavil D. J. a súdnemu exekútorovi JUDr. Exnerovi ako svojho veriteľa.“

15.5. Podľa § 50 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka účastníci môžu uzavrieť zmluvu aj v prospech tretej osoby.

(2) Ak nie je v tomto zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, je táto osoba zo zmluvy oprávnená okamihom, keď s ňou prejaví súhlas. Dlužník má proti nej tie isté námietky ako proti tomu, s kým zmluvu uzavrel. Ak sa táto osoba vzdá svojho práva, zanikne dlh, ak nebolo dohodnuté, že v tomto prípade má sa plniť tomu, s kým dlžník zmluvu uzavrel.

(3) Dokiaľ tretia osoba nedá súhlas, platí zmluva len medzi tými, ktorí ju uzavreli; právo na plnenie má účastník, ktorý plnenie v prospech tretej osoby vyhradí, ak nebolo dohodnuté inak. To isté platí, ak tretia osoba súhlas odoprela.

15.6. Podľa § 724 Občianskeho zákonníka príkaznou zmluvou sa zaväzuje príkazník, že pre príkazcu obstará nejakú vec alebo vykoná inú činnosť.

16. Všeobecne k zmluve v prospech tretieho (§ 50 ods. 1 až 3 OZ) dovolací súd uvádza, že Občiansky zákonník koncepciou zmluvy v prospech tretieho, ktorá sa nepovažuje za zmluvný typ, ale podobne ako spotrebiteľské zmluvy za určitý režim, pripúšťa, aby zo zmluvy uzatvorenej medzi dvomi zmluvnými stranami vznikli práva aj pre inú osobu, ako je zmluvná strana. Fekete rozlišuje dva druhy zmlúv v prospech tretej osoby:

- a) na základe pravej zmluvy v prospech tretej osoby vzniká tejto osobe nárok na plnenie voči dlžníkovi,
- b) v prípade nepravej zmluvy v prospech tretej osoby dlžník síce plní tretej osobe, ale táto osoba nemá nárok na plnenie voči dlžníkovi, pričom v tomto vzťahu vystupujú tri osoby, a to: dlžník (promitent), ktorý je sľubujúca strana, veriteľ (promisar), ktorý sľub prijíma, a tretia osoba (tertius) ako oprávnenú stranu.

16.1. „Pre platnosť zmluvy v prospech tretieho nie je potrebné, aby tretia osoba bola v zmluve individuálne určená. Stačí, ak je určená dostatočne objektívnymi skutočnosťami, na základe ktorých môže byť dodatočne individualizovaná. Fekete nevyklučuje uzavretie zmluvy v prospech osoby, ktorá v čase uzavretia zmluvy ešte neexistuje (napr. dieťa, ktoré sa má len narodiť, nadácia, ktorá sa má zriadiť). Zmluva v prospech tretej osoby môže byť teda uzavretá v prospech právnickej osoby, ktorá má byť ešte len založená, alebo fyzickej osoby, ktorá sa má narodiť. Pre zmluvu v prospech tretieho je charakteristické, že na základe právneho úkonu medzi veriteľom a dlžníkom vzniká právny pomer medzi dlžníkom a treťou osobou, ktorá sa stala tiež dlžníkovým veriteľom. Obsah právneho vzťahu medzi dlžníkom a treťou osobou zodpovedá obsahu záväzkového vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom. Vzhľadom na to, že pri tejto zmluve vystupujú tri osoby, je ich mechanizmus vzniku zmluvy a jej záväznosti osobitný. Zmluva v prospech tretieho je uzavretá v momente, keď sa dlžník dohodne s veriteľom. Zo zmluvy v prospech tretieho vzniká trojaký právny pomer, a to právny pomer medzi veriteľom a dlžníkom, medzi veriteľom a treťou osobou a medzi dlžníkom a treťou osobou. Pokiaľ ide o

vzťah medzi veriteľom a dlžníkom, veriteľovi už pred uzavretím zmluvy v prospech tretieho vznikol záväzok na plnenie tretej osobe, ktorej po uzavretí zmluvy v prospech tretieho vznikne samostatné právo na plnenie od dlžníka. Na to, aby tretia osoba nadobudla voči dlžníkovi jednostranný a neodvolateľný nárok zo zmluvy, je potrebné, aby k zmluve v prospech tretieho pristúpila ešte ďalšia právna skutočnosť, a to jednostranný právny úkon tretej osoby adresovaný dlžníkovi, ktorým tretia osoba prejavuje svoj úmysel prijať plnenie zo zmluvy. Zákon nepredpisuje v prípade zmluvy v prospech tretej osoby osobitnú právnu formu úkonu. V prípadoch, keď má byť tretia strana oprávnená zo zmluvy, ktorá na svoju platnosť vyžaduje písomnú formu, musí mať túto formu. Podľa odseku 2 komentovaného ustanovenia je zmluva v prospech tretej osoby pre tretiu osobu účinná, len, čo s ňou táto súhlasí. Kým tretia osoba neprejaví voči dlžníkovi svoj úmysel prijať plnenie, zmluva je účinná len medzi dlžníkom a veriteľom.“ (DOBROVODSKÝ, Róbert. § 50 [Zmluva v prospech tretej osoby]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 478.)

16.2. „Predpokladom zmluvy v prospech tretej osoby (*contractus in favorem tertii*) je, že uzavretie takejto zmluvy nie je pojmovo vylúčené. Napríklad je vylúčené, aby sa v prospech tretej osoby uzavrela zmluva o nájme nebytového priestoru. Na druhej strane úprava darovacej zmluvy bez ďalšieho pripúšťa darovanie v prospech tretieho (§ 628 ods. 1 a 2). Z toho vyplýva, že zmluva v prospech tretej osoby nepatrí do sústavy typických alebo netypických zmlúv, ale spravidla pôjde len o zmluvu, ktorá je upravená ako osobitný zmluvný typ, alebo pôjde o nepomenovanú zmluvu za splnenia podmienok ustanovených v § 51. Odlišnosť spočíva len v tom, že zmluva (predovšetkým predmet plnenia) je určená v prospech tretieho. Tento záver vyplýva aj z toho, že zákon upravuje aj typické zmluvy v prospech tretej osoby (napr. poukážku), pri ktorých nemožno vystačiť len s modifikáciou určitého zmluvného typu (pomenovanej zmluvy).

Forma zmluvy v prospech tretieho nie je predpísaná. Tento záver neplatí vtedy, ak pre zmluvu, ktorá sa uzaviera v prospech tretej osoby, sa podľa zákona vyžaduje určitá, spravidla písomná forma. V takomto prípade aj zmluva v prospech tretieho sa musí urobiť v predpísanej forme, inak je neplatná.

Stanovisko tretej osoby, v prospech ktorej bola zmluva uzavretá, je predpokladom na to, aby nastali účinky takejto zmluvy. Tento predpoklad súvisí s tým, že tretia osoba do vyjadrenia svojej vôle nie je účastníkom zmluvy v prospech tretieho. Takáto zmluva sa uzaviera bez jej účasti. Z tohto dôvodu zákon predvída tieto situácie:

a) Tretia osoba prejaví súhlas so zmluvou v jej prospech. Nezáleží na forme tohto prejavu vôle, a preto ho možno urobiť aj mlčky (konkludentne). Po tomto súhlase a jeho oznámení dlžníkovi a osobe, ktorá zmluvu v jej prospech uzavrela, sa tretia osoba stáva oprávnenou zo zmluvy. Ustanovenie síce neupravuje, komu treba adresovať prejav súhlasu tretej osoby, avšak z povahy veci a z dôsledkov, ktoré sú uvedené v odseku 3 je zrejmé, že o prejave súhlasu sa musí dozvedieť nielen dlžník, ale aj veriteľ. Prejavenie súhlasu zakladá pre dlžníka právo vzniesť voči zmluve námietky v tom istom rozsahu, aký jestvoval pred týmto súhlasom, avšak s tým rozdielom, že námietky sa už adresujú tretej osobe. Naproti tomu tretia osoba sa po vyjadrení súhlasu môže vzdať svojho práva založeného zmluvou v prospech tretej osoby. Dlh zanikne len vtedy, keď v pôvodnej zmluve nebolo dohodnuté, že po takomto právnom úkone tretej osoby má dlžník plniť tomu, s kým zmluvu uzavrel.

b) Tretia osoba nedá súhlas, resp. sa k zmluve nevyjadrí. Dôvod nevyjadrenia súhlasu nie je rozhodujúci (napr. neprítomnosť, neznalosť a pod.). V takom prípade zmluva platí len medzi jej účastníkmi a dlžník je povinný plniť účastníkovi, ktorý si v zmluve vyhradil plnenie v prospech tretej osoby. Túto dispozíciu však možno dohodnúť inak. Do okamihu udelenia súhlasu môžu tieto osoby zmluvu v prospech tretej osoby zrušiť alebo zmeniť bez toho, aby tretia osoba do toho mohla akokoľvek zasahovať a domáhať sa plnenia. Veriteľ môže pohľadávku z takejto zmluvy aj postúpiť, prípadne aj inak ňou disponovať (napr. ju dať do zálohu). Tieto právne úkony tretia osoba nemôže ovplyvniť inak, iba tak, že s nimi vyjadrí súhlas. Súhlas má však význam len vtedy, ak ešte nedošlo k takej zmene zmluvy v prospech tretej osoby, pri ktorej už nemožno hovoriť o takejto zmluve (o prospechu tretej osoby z takejto zmluvy).

c) Tretia osoba odoprie prejavíť súhlas s takouto zmluvou. Ani pre tento prejav vôle nie je predpísaná forma, preto ho možno urobiť aj konkludentne. Odopretie súhlasu sa nemusí odôvodniť a sú s ním spojené tie isté účinky (má však definitívny charakter) ako nevyjadrenie súhlasu. Odopretie súhlasu totiž nemožno odvolať, pretože po jeho odopretí je veriteľom zo zmluvy len účastník, ktorý si v zmluve vyhradil plnenie v prospech tretej osoby.“ (Círák, J.; Hanzelová, I.; Krajčo, J.; Lálík, M.; Mazák, J.;

17. Dovolací súd tiež všeobecne k príkaznej zmluve uvádza, že v § 724 až § 746 OZ je upravený osobitný typ zmluvy - typický záväzkový zmluvný vzťah, ktorý poznáme ešte od rímskych čias, a to mandatum - príkazná zmluva. Podstatou príkazu vo všeobecnosti je záväzok príkazníka, že pre príkazcu, či už obstará vec, alebo vykoná inú činnosť. Záväzkovým právnym vzťahom, jeho podstatou je uloženie príkazu a jeho vykonanie. Podstatou príkazu je faktická alebo právna činnosť príkazníka v prospech a na riziko príkazcu, pričom príkazník vystupuje ako priamy alebo nepriamy zástupca príkazcu pri výkone jeho povinnosti z príkazu.

17.1. Ako vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnenia rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, súdy právne posúdili vzťah medzi žalobcom a žalovanými na základe výsledkov vykonaného dokazovania v časti prvej položenej otázky ako tzv. príkaznú zmluvu v prospech tretieho (§ 724 a § 50 OZ) na zaobstaranie exekúcie syna žalobcov, s ktorou bol D. O. uzrozmnený, čomu zodpovedalo aj ním udelené plnomocenstvo žalovanému ako aj žalovaného činnosť. Podľa dovolacieho súdu vec bola správne posúdená. Príkazná zmluva v prospech tretieho vychádza teda z právnej úpravy § 50 ods. 1 až 3 OZ a § 724 OZ a ide o akýsi kombinovaný (zmiešaný) typ zmluvy, kedy príkazník vykonáva činnosť na základe pokynov príkazcu, pričom plnenie smeruje k tretej osobe. Otázka, či príkazník by mal obstaráť nejakú vec alebo vykonať činnosť nie pre príkazcu, alebo pre tretiu osobu bez vedomia a výslovného súhlasu tretej osoby ani celkom nezodpovedá zistenému skutkovému stavu, keď bolo preukázané z vykonaného dokazovania, že D. O. ako tretia osoba prejavil súhlas so zmluvou v prospech tretieho (jeho samotného) konkludentne a to tým, že udelil žalovanému plnomocenstvo, tak ako je vyššie uvedené a aj jeho ďalšie konanie opísané v bode 68. odôvodnenia odvolacieho rozsudku. Dovolací súd v tomto smere zdôrazňuje, že je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

18. K druhej právnej otázke: môže byť zastretým právnym úkonom simulovanej kúpnej zmluvy zabezpečovací prevod práva, keď kúpna zmluva neobsahuje žiadnu zmienku o dočasnosti prevodu alebo zabezpečovacej funkcie? Z bodov 72. a 73. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, „že žalobcovia nikdy nemali skutočnú vôľu previesť vlastnícke právo na žalovaného a takýmto spôsobom sa pripraviť o obydlie. Tvrdenie žalovaného, jeho manželky I. a svedka M.. D. A. o tom, že žalobcovia chcú predáť dom a odísť na D. sú ničím nepodložené tvrdenia, ktoré neboli v konaní preukázané. Nikto z okruhu rodiny a blízkych priateľov teóriu žalovaného nepotvrdil. Samotní žalobcovia po podpise kúpnej zmluvy v roku 2011 nikdy nepodnikli žiadne kroky, aby hľadali, prípadne aspoň na čas sa odsťahovali za synom na D., čo by sa aj vymykalo logike, keďže syn D. O. žije dlhodobo (aj doposiaľ) v E.. Nedáva absolútny zmysel, prečo by sa mali žalobcovia odsťahovať a žiť na Morave sami, bez rodiny a blízkych priateľov, kde nemajú žiadne väzby. Aj v tomto prípade bolo dôvodné sa stotožniť s argumentáciou žalobcov a záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti kúpnej zmluvy, nakoľko v danom prípade absentuje vôľa žalobcov skutočne previesť vlastnícke právo na žalovaného. Bolo dôvodné sa stotožniť s tvrdením žalobcov, že kúpnu zmluvu uzatvorili ako zabezpečovací prevod práva, s tým, že po vyporiadaní exekúcie ich syna dôjde k vyrovnaniu záväzkov žalobcov so žalovaným na základe riadneho vyúčtovania, tak ako sa žalobcovia so žalovaným dohodli, že po skončení exekučného konania žalovaný tieto nehnuteľnosti prevedie na nich späť alebo na ich dcéru (dnes manželku žalovaného). Bolo potrebné prihliadnuť aj na celkovú situáciu, v ktorej sa žalobcovia nachádzali v čase podpisu kúpnej zmluvy. Na majetok syna a jeho rodiny sa začalo viesť exekučné konanie. V obave o existenciu syna a jeho rodinu, chceli mu pomôcť, žalovaný im navrhol riešenie, dôverovali dcére a jej partnerovi. Počas konania bolo preukázané, že predtým ako v roku 2017 žalovaný sa začal domáhať vypratania domu, mali žalobcovia so svojou dcérou pekný vzťah. Navštevovali sa, dcéra prejavovala záujem o svojich rodičov, poskytovala im starostlivosť, trávili spolu sviatky. Žalobcovia nemali dôvod nedôverovať dcére a jej priateľovi.

18.1. V rámci hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi dovolací súd uvádza, že vyhodnotením rozsiahleho dokazovania vo veci a skutkových zistení vo veci, skutkový stav sporu vykazuje zásadné znaky toho, že prevod rodinného domu spolu s pozemkami (sporná kúpna zmluva z 15. júna 2011), nebol zmluvnými stranami mienený ako definitívny, pričom zo strany žalobcov bola kúpna zmluva uzavretá ako výsledok tvrdení žalovaného o ich možnom existenčnom ohrození v súvislosti s exekúciou

ich syna v spojení s ich nekritickou dôverou podporenou tým, že bol priateľom ich dcéry, ich vôľa uzavrieť kúpnu zmluvu nebola vážna a táto nebola ani u žalovaného. Nebolo sporné, že rodinný dom žalobcovia obývali aj následne po údajnom prevode rodinného domu, k tomuto sa správali ako k svojmu, zabezpečovali údržbu, opravy. Dokonca, ako vyplýva z bodu 10.1. rozsudku súdu prvej inštalácie k uzatvoreniu nájomnej zmluvy medzi žalobcami a žalovaným došlo až po niekoľkých rokoch, keď žalovaný poňal úmysel znenie kúpnej zmluvy zneužiť až dodatočne. Z vykonaného dokazovania vyplynulo (body 79. až 84. rozsudku odvolacieho súdu), že k zaplateniu kúpnej ceny 250 000 eur za rodinný dom nedošlo. Aj podľa dovolacieho súdu existoval tu celý rad dôkazov v časovej línii, ktoré k takejto verzii sú najpravdepodobnejšie, odvolací súd dokonca uviedol, že zo strany žalovaného išlo o sofistikované konanie v rámci exekúcie syna žalobcov. V spore výpovedami žalobcov bolo preukázané, že v prípade, že po vyporiadaní exekúcie ich syna dôjde k vyrovnaniu záväzkov žalobcov so žalovaným na základe riadneho vyúčtovania, tak ako sa žalobcovia so žalovaným dohodli, že po skončení exekučného konania žalovaný tieto nehnuteľnosti prevedie na nich späť alebo na ich dcéru (dnes manželku žalovaného). V bode 74. odvolací súd uvádzal: Žalobcovia od počiatku sporu primárne tvrdili, že sporná kúpna zmluva je neplatná z dôvodov uvedených v § 37 ods. 1 (právny úkon nebol urobený vážne a slobodne), resp., že išlo o simulovaný právny úkon, ktorého skutočným účelom ho bolo ochrániť pred postihnutím pri exekúcii ich syna, ako im to prezentoval žalovaný a zároveň zmluva mala zabezpečiť istotu žalovanému pri úhrade jeho oprávnených nákladov spojených s exekúciou syna žalobcov.

Ako je uvedené vyššie, súd po opätovnom zhodnotení všetkých dôkazov, ich vzájomnej časovej a vecnej súvislosti uveril žalobcom, že kúpna zmluva bola z ich strany uzavretá ako výsledok tvrdení žalovaného o ich možnom existenčnom ohrození v spojení s až nekritickou dôverou k nemu podporenou tým, že je priateľom ich dcéry. U žalobcov vôľa skutočne previesť vlastnícke právo k svojmu obydlíu daná nebola (a podľa súdu v čase podpisu zmluvy nebola ako vážne existentná ani u žalovaného), o čom svedčí aj nevyplatenie kúpnej ceny.“

18.2. Nie je sporné, že sporná kúpna zmluva neobsahuje žiadne ustanovenia o zabezpečovacom prevode práva, keďže nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom prevodu spornej kúpnej zmluvy, boli na žalovaného prevedené na základe kúpnej zmluvy, ktorá bola na základe vykonaného dokazovania prejednicálne vyhlásená za neplatnú, táto tvrdená skutočnosť, že kúpna zmluva bola uzatvorená ako zabezpečovací prevod práva z dôvodov vyššie uvedených nevyplývala zo zmluvy, ale z vykonaného rozsiahleho dokazovania vo veci. Dovolací súd uzatvára, že na posúdení tejto otázky (ktorú ani takto žalovaný nerozporeval v odvolaní) nebolo založené rozhodnutie v prejednicávanej veci. Podstatným v prejednicávanej veci bolo právne posúdenie kúpnej zmluvy ako neplatného právneho úkonu z dôvodov podľa § 37 ods. 1 O Z pre nedostatok vôle na oboch zmluvných stranách kúpnej zmluvy, ktoré napokon vyplynulo z vykonaného dokazovania v spleti preukázaných skutočností - príkaznej zmluvy v prospech tretieho, nevyplatenie kúpnej ceny, existenčného ohrozenia syna žalobcov spojeného s dôverou k žalovanému, nakoľko išlo o partnera ich dcéry, pričom skutočným účelom ho bolo ochrániť pred postihnutím pri exekúcii ich syna, ako im to prezentoval žalovaný a zároveň zmluva mala zabezpečiť istotu žalovanému pri úhrade jeho oprávnených nákladov spojených s exekúciou syna žalobcov. Je jasné, čo bolo účelom kúpnej zmluvy, čo napokon z vykonaného dokazovania vyplynulo, že to nebol prevod nehnuteľností na žalovaného, ale ochrana syna žalobcov pred exekúciou cez až sofistikované konanie žalovaného. Keďže takto v odvolaní žalovaný takouto argumentáciou ani nenamietal, odvolací súd sa touto námietkou vznesenou až v dovolacom konaní nemohol zaoberať.

18.3. Dovolací súd k tejto všeobecne udáva, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v dovolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych opravných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech (R 73/2019).

18.4. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti

vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti (sp. zn. 4Cdo/40/2019).

18.5. V sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán, pričom povinnosť strany tvrdiť je jednou zo základných povinností v sporovom konaní, má kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (článok 8 Základných princípov CSP). Vo všeobecnosti platí, že dôkaznú povinnosť a s ňou súvisiace dôkazné bremeno má v spore každý, kto v spore niečo tvrdí. Nový procesný kódex s účinnosťou od 1. júla 2016 zaviedol do procesného práva nový inštitút prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktoré ako úkony procesných strán podliehajú koncentrácii konania.

18.6. Ak teda dovolateľ uplatnené námietky v dovolaní neuplatnil v odvolacom konaní, nemôže ich posudzovať dovolací súd pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario). V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017). Preto dovolanie ani v tejto časti nie je prípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

19. Dovolateľ všeobecne v dovolaní poukazoval aj na dovolací dôvod podľa § 420 CSP, bez uvedenia konkrétneho písmena a) až f), v tomto smere namietal nesprávne zhodnotenie dokazovania, preto podľa obsahu podania (§ 124 ods. 1 CSP) dovolací súd tento dôvod podradil pod § 420 písm. f) CSP.

19.1. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19.2. Dovolací súd k uvedenému dovolaciemu dôvodu uvádza, že dokazovanie zásadne nevykonáva. Z uvedeného dôvodu v dovolacom konaní nemožno preskúmať hodnotenie dôkazov vykonaných nižším súdom, lebo dovolací súd si nemôže zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady (doplnením alebo zopakovaním dokazovania), ako mal súd, ktorý dôkazy hodnotil.

19.3. V tejto súvislosti dovolací súd tiež zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje (ďalší) opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd z hľadiska úpravy a zamerania dovolacieho konania nie je tzv. skutkovým súdom, čo znamená, že nemôže formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení súdmi nižších inštancií, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvoinštančného a odvolacieho) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Vyplýva to z ustanovenia § 442 CSP, podľa ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania a jeho hodnotenia (§ 191 ods. 1 CSP, § 378 ods. 1 CSP).

19.4. Pri uplatnení zásady voľného hodnotenia dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten - ktorý dôkaz hodnotiť. Iba výnimočne zákon súdu ukladá určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov. Ťažisko dokazovania je v konaní na súde prvej inštancie; skutkové závery tohto súdu je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 384 ods. 1, 2 CSP). Súd rozhodujúci o dovolaní nepreskúmava správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to už len z toho dôvodu, že v konaní o tomto opravnom prostriedku nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy; na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu totiž nemá možnosť dôkazy sám vykonávať (§ 442 CSP).

19.5. Keď Najvyšší súd Slovenskej republiky nemôže vykonávať dokazovanie, tak nemôže iba na základe súdnych spisov preskúmať správnosť hodnotenia dôkazov súdom, lebo si nemôže pre svoje rozhodnutie zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady doplnením alebo zopakovaním dokazovania, aké mal súd, ktorý dôkazy hodnotil. Nesprávne hodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ak aj súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá. Nie sú dôvodné ani námietky žalovaného uvedené v rámci doplneného dovolania v zákonom

stanovenej lehote 2 mesiacov, v ktorom žalovaný poukazoval na princíp právnej istoty vo vzťahu k inej prejednávanej veci pred tým istým senátom krajského súdu. Z tohto dôvodu, v tejto časti je dovolanie neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

20. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie žalovaného zamietnuť v súlade s ust. § 448 CSP. Vzhľadom na zamietnutie dovolania postupom podľa § 448 CSP, už dovolací súd osobitným výrokom vo zvyšku dovolanie neodmietal podľa § 447 písm. c) CSP.

21. Dovolací súd žalobcom ako úspešným v dovolacom konaní priznal podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

22. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.